

Bezpieczeństwo cyfrowe w szkole – kompetencje rodziców, nauczycieli i uczniów w badaniach SMWI

Krzysztof Głomb

Projekt Cyfrowobezpieczni.pl – Bezpieczna szkoła cyfrowa

Projekt wyłoniony w konkursie przeprowadzonym przez **Ministerstwo Edukacji Narodowej** we wrześniu 2015 r.

- † ogólnopolski projekt realizowany we współpracy ze szkołami **od grudnia 2015 do grudnia 2018 r.** - 3 edycje ogłaszane corocznie
- † obejmie **165 tys. uczniów, 220 tys. rodziców i 22 tys. nauczycieli** – motywując ich do działania, inicjując stałe działania
- † działania informacyjne, edukacyjne i motywujące uczniów, rodziców, nauczycieli i dyrektorów szkół do **zdobycia wiedzy o cyberbezpieczeństwie**

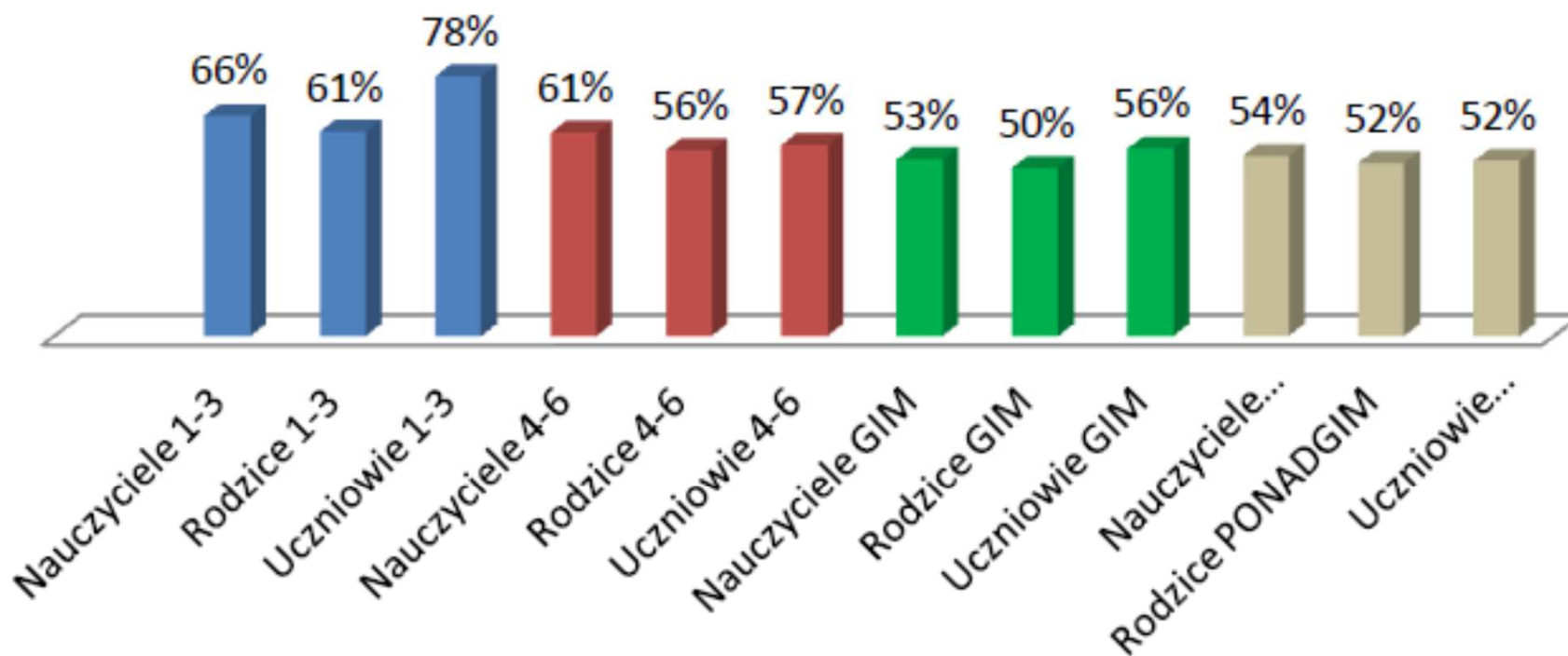
Badanie kompetencji cyfrowych interesariuszy bezpieczeństwa cyfrowego w szkołach

- † badanie zrealizowane przez zespół SMWI pod kierunkiem dr. Łukasza Srokowskiego i dr. Łukasza Tomczyka **od 10 września do 20 października 2016 r.** Raport opublikowano w lutym 2017r.
- † próba **1223 nauczycieli, 1900 rodziców i 10720 uczniów**
- † Podział na grupy odpowiadające typom szkół: **podstawowym, gimnazjom, liceom, technikom i zasadniczym szkołom zawodowym**

- † Metoda badania: **test słowny a w przypadku klas 1-3 SP karta pracy w formie komiksu**
- † Błąd statystyczny: **3% - nauczyciele, 1,9 % rodzice i 1,1 uczniowie**

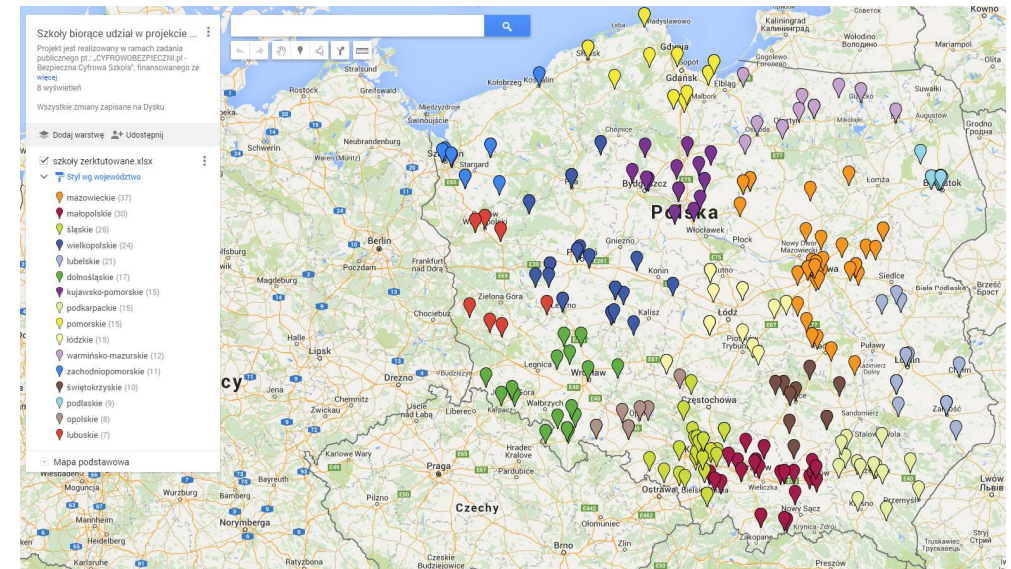
Kompetencje w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego nauczycieli, uczniów oraz rodziców są niskie i niewystarczające

Źródło: Kompetencje cyfrowe w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego w polskiej szkole. Raport z badań, 2017

Systemowe deficyty kompetencji w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego

- † wyniki testu kompetencji we wszystkich grupach nie przekraczają **60%** - **potrzeba programu na poziomie systemu oświaty**
- † **najsłabszy obszar tematyczny – prawo autorskie – średnio 36%, bezpieczeństwo transakcji finansowych w sieci – 53% oraz bezpieczne logowania – 56%**
- † **najwyższy poziom kompetencji wykazują badani w zakresie – ochrony antywirusowej (75%) oraz ergonomii korzystania z narzędzi cyfrowych przez uczniów (74%).**

- † **Najniższe kompetencje mają mieszkańcy wsi. Średnie wyniki w grupie rodziców z terenów wiejskich są nawet o 12 punktów procentowych niższe, niż w miastach**

Młodzi nauczyciele mają najniższe kompetencje w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego

- Uczelnie wyższe nie przygotowują przyszłych nauczycieli do pracy w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego

- najmniejszą świadomość i praktyczne przygotowanie w obszarze bezpieczeństwa cyfrowego ujawnili **najmłodszy nauczyciele**
- Istotniejsze dla ochrony przed zagrożeniami cyfrowymi nie są kompetencje techniczne (mocniejsze u młodszych nauczycieli, często wychowanych wśród komputerów), ale **kompetencje społeczne – jako, że większość najpoważniejszych zagrożeń w sieci ma charakter społeczny.**

Szkoły podstawowe - klasy 1-3

- † **wyższy [60%], niż w innych grupach wiekowych** poziom kompetencji wynikający z głównie technicznych zagrożeń (np. ergonomia - czas korzystania, pozycja ucznia) i wyższego poziomu świadomości na ogół młodych rodziców
- † najniższe wyniki wszystkich w obszarach: **loginy, hasła i bezpieczne logowanie** oraz u rodziców i nauczycieli – **kontaktów z nieznanymi**
- † **najwyższe wyniki w teście** osiągają rodzice rozmawiający z dziećmi o bezpiecznym korzystaniu z sieci

- † **najwyższe wyniki w teście** osiągają rodzice z miast, wykształceni
- † **najniższe wyniki w teście** uzyskują nauczyciele stażyci

Szkoły podstawowe - klasy 4-6

- † nieoczywista korelacja:
w rozmowach dzieci z rodzicami
liczy się nie tyle częstotliwość, ile
kompetencje cyfrowe dorosłego

- † największy deficyt wiedzy - na temat prawa autorskiego [u – 32%, r – 32%, n – 39%]
Zarówno uczniowie, jak i rodzice i nauczyciele nie znają zasad właściwego cytowania, mają problem z odróżnieniem plagiatu od użytku dozwolonego, nie znają relacji prawnych tworzonych przez wykorzystywanie licencji Creative Commons
- † wysoka [wyższa po 20% od dorosłych] świadomość uczniów odnośnie kontaktów z osobami nieznanymi w sieci - 80% zna tę tematykę [choć nie oznacza to, że przestrzega reguł]

Gimnazja

- **nieznacznie tylko wyższy** średni poziom kompetencji w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego u uczniów [56%], niż u rodziców [50%] i nauczycieli [53%]
- deficyt kompetencji dorosłych: **prawo autorskie i wiarygodność informacji online**
- deficyt kompetencji uczniów: **prawo autorskie [24,05% !!!] i operacje finansowe**
- **38% rodziców** nigdy nie rozmawiało z dziećmi na temat zagrożeń w sieci. Ponad **70% nie wie**, czy w gimnazjum dziecka wydarzył się przypadek zagrożenia

- **40 nauczycieli** nie wie, czy w ich gimnazjum wydarzył się przypadek zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego
- Na poziom kompetencji nauczycieli **nie wpływa** lokalizacja gimnazjum (wieś/miasto), wiek. Najgorsze wyniki osiągnęli – nauczyciele - **stażyści**

Szkoły ponadgimnazjalne

- Najniższy poziom kompetencji mają **nauczyciele stażyści**

- Średni poziom kompetencji w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego **analogiczny jak w przypadku gimnazjów**
- ponad połowa nauczycieli ma deficyt kompetencji w zakresie: **wiarygodności informacji online i prawa autorskiego**
- Najwyższy deficyt kompetencji uczniów w obszarze: **prawo autorskie [38 %]**
- **53% rodziców** nigdy nie nakładało na dzieci ograniczeń w korzystaniu z sieci, a blisko połowa nigdy nie rozmawiała z nimi na tematy e-bezpieczeństwa. **69% nie wie nic o jego naruszeniu w szkole**

Rekomendacje SMWI

- † konieczne jest stworzenie przez MEN **systemowego wsparcia** - motywowania, wymiany dobrych praktyk, help desk dla szkół np. w formule analogicznej do projektu Cyfrowobezpieczeni.pl - szkoły potrzebują **zewnętrznych impulsów, konkurencji, uwrażliwiania**. Zapotrzebowanie na wsparcie 2-3 -krotnie wyższe, niż możliwości projektu Cyfrowobezpieczeni.pl
- † szczególnego wzmocnienia wymagają obszary: **prawa autorskiego i wiarygodności informacji online** – ten pierwszy we wszystkich typach szkół i grup badanych sięga zaledwie 40% poprawnych odpowiedzi w teście. W gimnazjach – **24%**
- † grupą nauczycieli wymagającą szczególnego wsparcia są **nauczyciele stażyści** we wszystkich typach szkół
- † koncentracji uwagi wymagają **szkoły podstawowe na wsi**, gdzie występuje największy deficyt kompetencji
- † szkoły winny w swoje działania na rzecz bezpieczeństwa cyfrowego uczniów **angażować w jak największym stopniu rodziców**

Zapraszamy do kontaktu

Projekt CYFROWOBEZPIECZNI.pl – Bezpieczna Szkoła Cyfrowa

Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”

Krzysztof Głomb

k.glomb@mwi.pl

+48 605 290 500

Raport z badania dostępny w serwisie:

<https://www.cyfrowobezpieczni.pl/biblioteka-materialow/broszury>